

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

VII. De Extrema Vnctione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

Depositi ultimo supplicio sacramentum penitentia & Eucharistia non negatur. h. d.

Nec in firmis solum, sed etiam ultro gladio motu- tis in hac parte jura subveniunt, cum ultimo dam- natis supplicio & penitentia sacramentum, si petant, non solum negari non debeat, verum etiam sint censura Ecclesiastica ab ordinariis locorum coercendi, quicun- que adferantur, quo minus id consequantur. Quod ipsum & de Eucharistia quoque intelligendum erit, cum quibuscunque penitentia non negetur, viaticum quo- que, quod vere penitentibus exhibetur, intelligatur esse concessum.

DE EUCHARISTIA. TITVLVS VI.

Maximum est Eucharistia sacramentum, & saltem semel in anno debet assumi. h. d.

Et autem inter cetera, Eucharistia sacramentum maximum est, oblationes omnes longe antecellit. Unde sicut prestantius est ceteris, ita etiam diligen- tius excelli debet. Et quidem circa prima fidei cunabula frequentissima erat apud fideles sanctissimi viatici sus- ceptio; sed cum postea paulatim tepescente charitate ra- rius homines communicarent, constitutum fuit, ut nisi quis majoribus fortasse criminibus impediretur, tri- bus saltem vicibus in anno communicare deberet: do- nec refrigerante penitus religionis ardore, eodem tandem ventum est, ut semel saltem singulis annis, unusquis- que celestis mensae debeatur esse particeps.

Quotidie sacerdotes hodie pro populo sacrificare debent, sed semel tantum, non plures, nisi ex magna causa, vel in nativitate Domini. hoc dicit.

Invaluit tamen, ut Deo quotidie sacerdotes pro po- pulo hanc oblationem facerent. Quoniam enim quo- tidie labimur, ideo etiam Christus quotidie mystice pro nobis immolatur: in quo tamen illud cavendum est, ne sacerdos, quacunq; praeferat dignitate, amplius quam semel in die celebret: nisi aut aliter faciendum Domini nativitas fuerit, aut urgens cogat necessitas. Satis enim foelix est, qui semel digne celebrat.

Presbyter tantum debet exhibere Eucharistiam, non inferior: nisi subsit necessitas. h. d.

Sed nec ab omnibus, nec passim omnibus tantum sacra- mentum exhiberi debet: nam veluti solus sacerdos illud conficit, ita etiam nemo praeter eum exhibere po- terit. Quod si presbyter aliter quam per semetipsum in firmum, vel alium communicet, ex Rhenensis & concilii dispositione, sui gradus periculo subiacet. Per- misit tamen Laodicenae concilium, si necessitas urge- ret, ut diaconus praesente presbytero Eucharistiam iussus erogare possit.

Sacerdos constituitur in peccato mortali, quoad se ipsum, est su- spensus non quoad alios. h. d.

Mo & sacerdotes, si qua criminali & macula sese infe- ctos esse sentiant, ab huiusmodi exhibitione abstinere debent. Quamquam si peccato mortali, vel minori ex- communicatione ligatus celebret, & sacramenta con- ferat, licet graviter peccet, nullam tamen irregularitatis notam incurrit, & sacramenta ab eo collata, virtutis ef- fectum non careant: cum non a collatione, sed a partici- patione, quae in sola perceptione consistit, videatur esse effectus.

a. Can. de penitent. b. Can. nihil in sacrificio, de consecrat. dist. 2. c. Can. est non, de consecrat. distinction. 2. d. Can. om- nium, de pan. e. C. te referente, extra, de celeb. miss. f. C. con- sultus, extra, de celeb. missar. g. Can. pervenit, de consec. dist. 2. h. Can. praesente, distinct. 83. i. Can. sacerdos, qu. 1. q. 1. in fin. k. Can. si extra, de cler. excom.

Siemens & histrionibus non est danda Eucharistia: praeter- autem maxime infirmis, semper debet esse parata. h. d.

Item quamvis regulariter nullus, etiam si quon- dam peccatorem & impenitentem esse loquatur, ab altaris arcibus Scenicis & tamen, atque histrionibus, ceterisque personis huiusmodi, quando rudes, standas artes exercuerint, sacra communio denegata erit. Nec enim Evangelicis disciplinis congruit, ut po- dor & honor Ecclesiae tam turpi & infami contigant foederetur. In ceteris prospiciet presbyter, ut si qui in- matus fuerit, ita Eucharistiam paratam habeat, ut nemo sine communione moriatur.

Sacramentum Eucharistiae consistit visibili forma, & virtute cor- poris, & spirituali virtute. Et in calice panis debet contineri aqua mixtum. h. d.

Consistat autem Eucharistiae sacramentum visibili forma, veritate corporis, & virtute spirituali. Forma visibilis est panis, & vini: d. vinum vero hoc loco intelligitur aqua permixtum: nec enim in calice Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri debet, cum utrumque ex latere illius profuisse legatur. Illud etiam rationabilis consuetudo generalis habet Ecclesiam plus in eo vini, quam aquae sit ponendum.

In sacramento altaris & panis & vinum sunt vera carnis & sanguinis Domini. h. d.

Veritas f. est carnis & sanguinis: sicut enim ante con- secrationem panis est & vinum, quod natura fit: ita etiam post consecrationem vera Christi caro & sanguis, quem benedictio consecravit.

Virtus sacramenti est charitas & unitas. h. d. Virtus est charitatis & unitatis: nam veluti ex multo- tis granis unus fit panis, & multis racematum vinum, ita & nos per hoc charitatis sacramentum Christo incorporati, unum evadimus.

Panis, quomodo & quando trita, qui visus conficit sacramentum altaris, sunt sacramenta. h. d.

His igitur repetitis apparet, primum quidem sacra- mentum esse non rem, secundum & rem esse simul & sacramentum, tertium vero rem esse, sed non sacra- mentum. Sed primum quidem sacramentum est signu- nae rei, secundum est sacramentum unius & alterius rei, tertium vero res est gemini sacramenti.

DE EXTREMA UNCTIONE TITVLVS VII.

Extrema unctio solet exhiberi in de quorundam morbo delictis: & duplex unctio, exterior & interior: & maxime auctor dis- tinguit. h. d.

Hasten us loquuti fuimus de his sacramentis, quae ad ingressum, & ad progressum in Ecclesia com- parata sunt: consequens nunc est, ut de illis vide- amus, quae propter egressum ab Ecclesia sunt constituta. Sciendum est igitur, graviter aegrotantibus, & de quo- rum morte probabiliter timeri potest, certas corporis partes sanctificato oleo a presbyteris ex infusione di- vina ungi debere: quae quidem in unctio, non minus interius animae, quam exterius corporis sanitatem ope- ratur. Sunt h. enim unctiois duae species: Exterior, quae materialis & visibilis, & interior, quae spiritualis est & invisibilis. Exterior visibiliter inungitur corpori: Interior invisibiliter cor inungitur. Haec, quod in ex- tremate vitae constitutus exhiberi consuevit, maxime ex- tremae unctiois nomen est sortita.

a. Can. pen. de consec. dist. 2. b. Can. presbyter Eucharistiam de consec. dist. 2. c. Gl. in sum de consec. d. 2. d. sum. d. dist. e. C. perniciosus, extra, de celeb. missar. f. C. cum altaris, distinguendum, extra, de celeb. miss. ext. d. gl. g. Can. non aucto- de consecrat. dist. 2. h. Vide in praed. b. i. C. non altaris, distinguendum, extra, de celeb. miss. & C. si sita, extra, de sacra- unctioe.

Magu diquon trahit ad se minus dignum. h. d.

Sanctificatum aurem oleum hoc loco accipimus, non modo quod ipsum totum consecratum est, sed etiam quod est consecrato admixtum a. Postquam hucusque de iis sacramentis, quæ quoquo modo necessitatis sunt, tractatum habuimus, reliquum est, ut de iis loquamur, quæ dignitatis sunt & voluntatis.

DE SACRAMENTO ORDINIS. TITVLVS VIII.

Quid sit ordo. h. d.

Voluntatis Sacramenta sunt (ut paulo antè exposuimus) Ordo sacer, & Matrimonium. Est autem ordo, nihil aliud quàm signaculum quoddam Ecclesiæ, per quod spiritalis potestas traditur ordinato, de cuius speciebus, differentiis, & gradibus satis videtur superiore libro dictum esse. Vnde solam nunc restat, ut ad matrimonii materiam orationem veramus.

DE SACRAMENTO MATRIMONII. TITVLVS IX.

Quid sit matrimonium. h. d.

Matrimonium b est viri & mulieris conjunctio, individuam vitæ consuetudinem continens, cum divini & humani juris communicatione.

Matrimonium præcedit alia Sacramenta, ratione loci in quo institutum est, temporis, amplitudinis & mysterii. h. d.

Et merito inter alia sacramenta matrimonium quoque annumerari meruit, cum cæteris loci, temporis, amplitudinis, & mysterii ratione etiam præcellat. Siquidem ab orbis primordio in paradiso à Deo ipso institutum est, ut esset omnibus etiam infidelibus commune, quod in aliis minime contingit. His illud quoque accidit, quod animorum consensus & corporum commixtio, quæ in matrimonio intercedunt, primum quidem charitatem significat, quæ consistit in spiritu inter Deum & iustam animam, vel Ecclesiam: alterum vero sacrosanctum conjugium designat, quod inter Christum & Ecclesiam per incarnationis mysterium est contractum.

Bona matrimonii sunt sacramentum, fides, proles, & fornicationis remedium. h. d.

Consequuntur & inde præter sacramentum, & alia bona, utputa d, fides, & proles, & quod humana infirmitas in ruinam turpitudinis prona, honestate excepta conjugii, minime læditur. Initiatur autem matrimonium sponcione, consensu ratificatur, & copula consummatur: de quibus singulis distinctius discipiamus.

DE SPONSALIBVS. TITVLVS X.

Quid sint sponsalia, & unde dicantur. h. d.

Sponsalia e sunt futurarum nuptiarum mentio, & repromissio: & dicta sunt à sponendo, quod per ea sibi invicem se futuros conjuges viri & mulieres spondent.

Sponsalia contrahuntur, verbis, literis, & consensu. h. d.

Contrahuntur autem sponsalia variis modis: utputa, ore, verbis, literis, & consensu. Res contrahuntur per nudam subarrhationem, vel annuli iunctionem. Verbis, ut si inter virum & mulierem promissio super futuro matrimonio intercesserit, veluti altero alteri vice mutua dicente: Ego t te accipiam in meum maritum, & ego te in meam uxorem: live in hunc sensum verba similia protulerint.

a Gl. fin. c. quod in dubiis. extr. de cons. Eccl. b In sum. 27. q. 2. §. fin. c. illud extr. de presump. & c. de iur. extr. de bigam. d C. omne. 27. q. 2. e C. nostrates. 30. q. 5. gloss. 1. e. licet. extr. de trans. Episc. f Cap. penult. extr. eod.

Literis, ut cum abientes inter se de futuris nuptiis per Epistolam paciscuntur: quod ipsum & per nuncium, vel procuratorem fieri poterit.

Procurator ad contrahendum matrimonium non potest substituere, nisi hoc habeat in mandatu. h. d.

Procurator a tamen ad hoc specialiter constitutus, ob magnum, quod ex facto tam actus posset periculum imminere, alium substituere non poterit, nisi hoc à specialiter commissum fuerit.

Si duo impuberes, quorum prudentiam non supplet ætatem, & qui pubertate non sint proximi, vel etiam alter tantum sit impubes, per verba de presenti matrimonium contraxerint, talis contractus resolvitur in sponsalia de futuro: & ex eo inducitur iustitia publica honestatis. h. d.

Consensu b contrahuntur sponsalia: ut cum pubes & impubes, vel duo impuberes, non proximi pubertati, & in quibus ætatem prudentia non supplet, matrimonium per verba contraxerint de presenti. Licet enim verba in præsens matrimonium sonent, juristamen interpretatione in sponsalia de futuro resolvuntur. Quo casu dicta sponsalia, licet contrahentes matrimonium celebrare intenderent, conjugium, quod ab initio ætate impediens, ut matrimonium non tenuit, per adventum pubertatis minime convalescit, nisi per carnis copulam subsequatur, vel alium modum contrahentes cum eisdem perseverantia voluntatis, ad pubertatis tempora pervenisse evidenter constiterit: per dictum tamen contractum, qui valuit ut potuit, non sicuti agebatur, publica honestatis iustitia censetur inducta.

In re denotanda potius effectum attendimus, quam modum. hoc dicit.

Et idè hoc casu consensus contracta sponsalia dicimus: quis, si verba species, non sponsalia, sed ipsum matrimonium contractum videri poterit. Censuerunt autem iura eos, qui, cum non possent, conjugium de facto contraxerunt, voluisse etiam in casu quo possent, contrahere: idèq; saltem, ut sponsalia, valere conventionem.

Sponsalia contrahuntur tripliciter, pure, in diem, & sub conditione: & qui contraxerunt sponsalia pure, compellendi sunt etiam matrimonium contrahere, & consanguinei contrahentium non debent eorum ipsi contrahentibus contrahere. h. d.

Refus contrahuntur sponsalia, aut pure, aut adjecta die, aut sub conditione. Pure e, ut eum vir & mulier se invicem futuros conjuges pollicentur. Et hoc casu nullus consanguineorum aliquo pacto alterum ex contrahentibus matrimonio sibi copulare poterit: imò qui contraxerunt, ut se invicem recipiant, & mutua conjugali affectione pertractent, moneri, & nisi rationabilis causa obstitet, Ecclesiastica censura compelli poterunt.

Si per contrahentem sponsalia in diem, non stetit quo minus matrimonium contraheret intra terminum, cum alia postmodum matrimonium contrahere poterit. h. d.

Des adjectur sponsalibus cum quis intra certum temporis spatium aliquam se ducturum in uxorem convenit: in qua specie, si per eum non steterit, quo minus intra præfixum terminum cum eadem matrimonia contraheret, liberè à nuptiis alterius transire poterit.

Sponsalia contracta sub conditione, evanescent conditione deficiente, nisi ab ea recessum fuerit. h. d.

Sub conditione celebrantur sponsalia, cum quis, si quid fieri vel contigerit, nuptias se contracturum pollicetur: veluti si dictum fuerit, Ego d te in uxorem accipiam, si centum milia dederis: aut, si pater meus consenserit, quibus conditionibus deficientibus, ad matrimonium quis compelli non poterit, nisi consensus de presenti, aut carnalis sit inter eos commixtio subsequuta, cum his casibus à conditionibus recessum videatur.

a Ca. si. de procur. in 6. b Ca. 1. §. idem. de despons. impub. in 6. c C. 2. & c. ex literis. cl. secunda. ext. ex. tit. d C. de illis. & cap. per unum. ext. de conditio. appo.

